

Pracovný čas v stredoveku?

Václav Oliva

18. apríla 2019 ✚ *História Politika* ✚ *Ekonomika a hospodárstvo*

Stredovek bol dobou veľmi zvláštnou, dobou, ktorú my na základe svojich čiastočne spohanštených a čiastočne zliberalizovaných zásad, nielen že ťažko chápeme, ale snáď ani nikdy správne nepochopíme. Ak má byť náš súd nad stredovekom správny, musíme nutne súdiť o ňom podľa vtedajších hľadísk. Na tom sa zhodnú všetci seriózní ľudia. Ak je to pravda pri skúmaní obecných pomerov, tak potom na prvom mieste to platí pri posudzovaní stredovekých pomerov u zamestnancov.

Zdroj: wikipedia.com

Robotnícky stav v stredoveku sa delil na dve hlavné triedy:

- a) robotníci hospodárski
- b) robotníci remeselníci

Obi dve tieto triedy, pokiaľ sa týka ich materiálneho postavenia, boli na tom v stredoveku, čo môžem už vopred konštatovať, dosť dobre.

1., Aby sme mali správny názor o vtedajšej robotníckej mzde, musíme dobre uvážiť, v akom pomere bola vtedy cena peňazí k cenám životných potrieb, ako napr. ceny pokrmov, nápojov, odevu a pod. Musíme oboje postaviť vedľa seba a až potom nadobudneme správny a spravodlivý názor.

V severnom Nemecku, hlavne v Sasku bol pomer mzdy a životných potrieb nasledovný:

Priemerná cena životných potrieb medzi rokmi 1455 – 1480

pár topánok 2 – 3 groše

ovca 4 groše

kura ½ groša

štuka 1 groš

25 tresiek 4 groše

siaha dreva na kúrenie ... 5 grošov

lakeť najlepšieho súkna .. 5 grošov

korec žita 6 grošov, 4 fe.

Obyčajný robotník zarobil týždenne 6 – 8 grošov, čiže zarobil takmer na ovcu a pár topánok; ak pracoval 24 dní, tak si zarobil najmenej na : korec žita, siahu palivového dreva a na 2 – 3 lakte najlepšieho súkna na odev. (Porovnaj výkazy u Falkeho: „Statistik der Preise in Sachsen“ v Hildebrands Jahrbücher für Nationaloekonomie,“ 13, 370 -394 a 16, 5 – 67)

V Hollsteinsku mohol robotník v pätnástom storočí zarobiť za deň na pol korca žita, trištvrte korca ovsa alebo na korec repky; za 3 – 4 dni na baránka; za 6 – 7 dní na ovcu, za 22 dní na tučné teľa (porov. G. von Buchwald: „Deutsches Gesellschaftsleben im endenden Mittelalter, Kiel 1887 II. 72 – 73) ...

Zdroj: wikimedia.org

2., Vidíme, že mzda robotníka v stredoveku bola slušná. Janssen (d.c. 408) píše, že „ životné postavenie remeselníckych robotníkov bolo ešte priaznivejšie, než robotníkov hospodárskych“ a pokračuje (409) : „Bohaté dary na cirkevné účely a pre bohoslužobné úkony si môžeme vysvetliť len na základe blahobytu remeselníckych robotníkov ... Len z blahobytu tovaríšov sa vysvetľujú často opakované ríšske nariadenia proti ich prehnanej nádhere v obliekaní, v ktorej sa vyrovnali vyšším občianskym stavom.“

3., Vysoká mzda mala za následok blahobyť robotníkov a preto je významné zvolanie Galettiho v „Thurigských dejinách (I., 201 – 202): „Dnes sotva rodiny stavovské tak dobreedia, ako bolo vtedy obyčajou u remeselníkov!“

4. Uvedme výroky odborníkov. Sociálny demokrat Kautsky, jeden z najznámejších „občanov“ a „súduhov“, hovorí v článku Práca dnes a pred 500 rokmi, vytlačenom vo viedenskom sociálno-demokratickom liste Vorwärts, na jeseň roku 1893, o „priaznivom stave robotníctva v stredoveku:

V stredoveku s jeho nedokonalými prostriedkami produkcie boli nároky na pracovnú silu robotníka omnoho menšie ako dnes. Dĺžka pracovnej doby bola však prostredná; trvala spravidla 12 – 14 hodín. Avšak v tejto dobe bolo viac prestávok na jedenie a pri práci samotnej sa robotník nijako neponáhľal. Zároveň práca nebola jednotvárna, ale veľmi pestrá, pretože každý robotník vyrobil celý kus tak, že rozličné náradia musel jedno po druhom priberať k výrobe. Vyčerpávajúca jednotvárnosť, ubíjajúca ducha a nervy v dnešnej továrenskej práci, bola vtedy nadobro neznámou. ...

Môžeme oprávnene povedať, že robotník v stredoveku pri dennej práci vydal omnoho menej pracovnej sily, než vydá dnešný robotník aj v tých prípadoch, keď jeho pracovná doba bola dlhšia.

Denná pracovná doba obnášala u tovaryša, po odrátaní jedla, 10 – 12 hodín denne avšak týždenná práca 40 – 48 hodín, (pre veľký počet kresťanských sviatkov, môžeme rátať len 4 pracovné dni do týždňa), čiže toľko, koľko by pri zavedení osemhodinového pracovného dňa pripadalo na jedného robotníka za týždeň. To čo je dnes (v roku 1903, pozn. red. Christianitas) pre robotníkov ideálom, za čo musia viesť krutý a trpký boj proti buržoázií, to bolo pred 500 rokmi, v „temnom stredoveku“ skutočnosťou, dnes už všetkými uznanou.

Zdroj: wikipedia.com

Robotníci pre 500 rokmi pracovali omnoho ľahšie a mali kratšiu pracovnú dobu ako dnes. Oproti tomu však bola mzda, počítané aj v naturáliách, vyššia ako dnes. O tom podávajú dôkazy vtedajšie luxusné zákazky a dane zo mzdy, pochádzajúce zo 14. a 15. storočia, ktoré vyhlasujú, že robotník nemá denne väčší nárok, než na dve mäsité jedlá a na určitú mieru vína či piva (robotníci jedli vtedy spolu s majstrom pri stole) a ktoré zakazovali tovarišom, aby sa neobliekali do hodvábu a zamatu či podobných látok. Dnes by boli podobné zákazy výslovne zbytočné. (Volksaufklärung, vyd. A. Opitz vo Warnsdorfe, II. zošit, 29 – 31) ...

Nemusím po tom čo bolo doteraz povedané ani uvádzať viac dôkazov, aj keď aj to by sa dalo, že v stredoveku sa darilo robotníckej triede omnoho lepšie, než v našej dobe. A inak to ani nebolo možné. Celý stredovek bol ovládaný živou a úprimnou vierou, prejavujúcou sa predovšetkým dobrými skutkami. Preto v tej dobe nebolo možné, aby sa medzi zamestnávateľmi našiel taký, ktorý by robotníka považoval za stroj, ktorého by mohol vykoristiť a potom, keď už je práce neschopný, sa ho jednoducho zbaviť vyhodením. Stredovek videl aj v tom najchudobnejšom človeku obraz Boží, videl človeka obdarovaného nesmrteľnou dušou, bol si vedomí, že dobročinnosť bude odmenená v nebi samotným Bohom a preto s robotníkom zaobchádzal ako so svojim blíznym. Bol to až liberalizmus, synáček „reformácie“, ktorý zbavil ľudstvo viery v Boha, ktorý v blížnom nevidel nič iné len nástroj k uspokojeniu svojich vlastných potrieb, ktorý zničil a podupal najnežnejší kvet kresťanstva, totiž lásku k blížnemu a útrpnosť a tým pripravil pôdu k našim pomerom, keď sa všetko zaoberá urovnávaním a „riešením“ „robotníckej otázky“.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/pracovny-cas-v-stredoveku/>